

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission ehdotuksesta vakaussopimukseksi julkisen talouden kurinalaisuuden varmistamiseksi Euroopan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa sekä siihen liittyvistä kahdesta ehdotuksesta neuvoston asetukseksi

Valtiopäiväjärjestyksen 54 b §:n mukaisesti lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 16 päivänä lokakuuta 1996 tekemä ehdotus vakaussopimukseksi julkisen talouden kurinalaisuuden varmistamiseksi Euroopan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa sekä ehdotukset neuvos-

ton asetukseksi julkisten talouksien tilan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta ja neuvoston asetukseksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä sekä ehdotuksista laadittu muistio.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1996

Valtiovarainministeri *Sauli Niinistö*

Lainsäädäntöneuvos Martti Anttinen

**KOMISSION EHDOTUS VAKAUSSOPIMUKSEKSI JULKISEN TALOUDEN
KURINALAISUUDEN VARMISTAMISEKSI EUROOPAN TALOUS- JA RAHALIITON
KOLMANNESSA VAIHEESSA SEKÄ SIIHEN LIITTYVÄT KOMISSION
EHDOTUKSET KAHDEKSI NEUVOSTON ASETUKSEKSI**

1. Vakaussopimuksen tarve ja tavoitteet

Ehdotetun vakaussopimuksen (KOM(96) 496 lopull.) tarkoituksena on taata, ettei jäsenvaltioiden harjoittama finanssipolitiikka vaaranna talous- ja rahaliiton onnistumista. Vakaussopimus on tarpeen kokonaistaloudellisen vakauden ja yhdentymishyötyjen turvaamiseksi, vastuun jakamiseksi rahapolitiikan kanssa ja kansallisen finanssipoliittisen liikkumavaran luomiseksi. Ehdotus rakentuu täysin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (jäljempänä perustamissopimus) varaan täydentäen ja täsmentäen sitä toissijaisella säännöstöllä.

Talous- ja rahaliiton keskeisenä tavoitteena on vakaan ja tehokkuuteen kannustavan toimintaympäristön turvaaminen taloudelliselle toiminnalle Euroopan unionin alueella. Työllisyyden ja reaalitylojen kasvun edellytyksiä on jo pyritty parantamaan yhtenäisten sisämarkkinoiden luomisella. Talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa käyttöön otettava yhteinen raha - euro - täydentää sisämarkkinoiden tehokkuutta olennaisesti.

Eurosta on tarkoitus luoda vakaa valuutta. Tästä tulee lähinnä olemaan vastuussa Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ), jonka ensisijaiseksi tavoitteeksi on määrätty hintavakauden ylläpitäminen. Tähän tavoitteeseen pyritään Euroopan keskuspankin (EKP) rahapolitiikalla. Keskeinen edellytys EKP:n onnistumiselle tehtävässään kuitenkin on, ettei jäsenvaltioiden julkisen talouden kehitys vaaranna hintavakauden ylläpitämistä. Luottamus terveelle pohjalle rakentuvaan julkiseen talouteen on välttämätön edellytys rahataloudelliselle tasapainolle euroalueella.

Huoli julkisen taloudenpidon höltymisestä rahapoliittisen päätösvallan ja vastuun siirtäessä yhteisön tasolle on perusteltu. Pidäkkeiden julkisen alijäämän kasvattaminen josain jäsenvaltiossa voisi saattaa vakaustavoitteet koko alueella vakavaan vaaraan. Avoimilla sisämarkkinoilla haittavaikutukset leviäisivät nopeasti ja saattaisivat olla vaikeasti korjattavia. Kokemus osoittaa myös,

että julkisen talouden tasapaino voi kerran järkyttyään helposti suistua voimistuvaan heikkenemiskierteeseen. Tällaisen kierteen katkaiseminen voisi vaikuttaa lyhyellä aikavälillä heikentävästi tuotannon ja työllisyyden kehitykseen.

Talous- ja rahaliiton päämäärien kanssa sopusoinnussa olevan kansallisen tason finanssipolitiikan merkitys onkin selkeästi hyväksytty perustamissopimuksessa. Euroalueeseen osallistumaan pyrkivien jäsenvaltioiden tulee saattaa julkinen taloutensa alijäämä- ja velkakriteerien puitteisiin: julkisyhteisöjen alijäämä pienemmäksi kuin 3 % suhteessa bruttokansantuotteeseen ja julkisyhteisöjen bruttovelka pienemmäksi kuin 60 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Jo talous- ja rahaliiton käynnissä olevan toisen vaiheen aikana kaikki jäsenvaltiot pyrkivät välttämään liiallisia alijäämiä samoja viitearvoja kriteereinä käyttäen. Liiallisten alijäämien valvonta perustuu jäsenvaltioiden säännölliseen raportointiin ja johti esimerkiksi kuluvana vuonna liiallisen alijäämän toteamiseen useimpien jäsenvaltioiden - edelleen myös Suomen - osalta.

Talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen aikana liiallisten alijäämien välttäminen tulee olemaan jäsenvaltioiden velvollisuus. Perustamissopimuksen 104 c artikla ja siihen liittyvä pöytäkirja n:o 5 sisältävät säännöt monivaiheiselle liiallisen alijäämän menettelylle, jolla pyritään estämään liiallisten alijäämien synty tai ainakin muodostuminen pitkäaikaisiksi. Neuvosto voi viime kädessä määrätä jäsenvaltiolle sanktioita ja jopa sakkoja ellei korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytä. Myös monenkeskisen talouspolitiikan seurannan yhteydessä neuvosto voi antaa suosituksia finanssipolitiikasta niin kuin muustakin jäsenvaltioiden talouspolitiikasta, jota tulee harjoittaa yhteistä etua koskevana asiana.

Perustamissopimus ei kuitenkaan vielä tarjoa riittävän täsmällistä ja selkeää käytännön menettelyä budjettikurin turvaamiseksi. Siinä ei myöskään oteta huomioon sitä, että asetet-

tu julkisen talouden alijäämärajoite edellyttää keskimääräisen alijäämän olevan suhdan-nekierron puitteissa selvästi viitearvoa pienemmän. Riittävän liikkumavaran luominen taantumavaiheita ja muita häiriöitä varten edellyttää normaalioloissa julkisen talouden tasapainoa tai ylijäämää. Viitearvon tuntumassa pysyttelevä alijäämä ei liikkumavaraa antaisi.

Vakaussopimukseen sisältyvillä asetuksilla on tarkoitus täydentää ja täsmentää perustamissopimusta finanssipolitiikan säännösten osalta. Tämä Saksan aloitteeseen perustuva hanke on ollut vireillä noin vuoden ajan. Eurooppa-neuvoston Madridin ja Firenzen kokouksissa asetettiin tavoitteet ja aikataulu hankkeelle ja syyskuun epävirallinen ECO-FIN-neuvoston kokous sopi keskeisistä periaatteista. Komission ehdotus julkistettiin 16.10.1996. Järjestelyjen yksityiskohdista ei kuitenkaan näytä vielä vallitsevan yksimielisyyttä jäsenvaltioiden kesken.

2. Komission vakaussopimusehdotuksen peruselementit

Komission ehdotus vakaussopimukseksi rakentuu kahden peruselementin varaan. Ensinnäkin luotaisiin kansallisiin vakausohjelmiin perustuva seuranta- ja ennakkoarvointijärjestelmä. Tämän järjestelmän puitteissa jäsenvaltiot pyrkivät keskipitkällä aikavälillä ylläpitämään julkisen taloutensa tasapainon tuntumassa tai ylijäämäisenä. Toiseksi vahvistettaisiin liiallisen alijäämän menettelyä kurinalaisuuteen kannustavaksi. Lisäksi komissio toteaa vakaussopimuksen edellyttävän vahvaa poliittista sitoumusta, joka mahdollisesti voitaisiin pukea Eurooppa-neuvoston julkilausuman muotoon.

Perustamissopimuksen edellyttämää monenkeskistä talouspolitiikan seurantaa on tarkoitus vahvistaa finanssipolitiikan osalta 103 artiklan 5 kohdan antamia mahdollisuuksia käyttäen. Tehostettu seuranta rakentuisi euroalueen maille asetettavalle velvoitteelle laatia vuosittain tarkistettavat vakausohjelmat, joihin sisältyisi keskipitkän ajan finanssipoliittiset tavoitteet ja suunnitelmat niiden toteuttamiseksi. Säännöllinen seuranta osoittaisi poikkeamat tavoitteeksi asetetuista keskipitkän ajan budjettiurista ja tarjoaisi neuvostolle mahdollisuuden antaa suosituksia korjaustoimista hyvissä ajoin ennen liiallisen alijäämän syntymistä. Näin

vältyttäisiin epävarmuutta lisääviltä yllätyksiltä ja voitaisiin ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin riittävän varhain.

Toisaalta selkeytettäisiin ja nopeutettaisiin liiallisen alijäämän menettelyä 104 c artiklan 14 kohdan perusteella, jotta se muodostuisi tehokkaasti liiallista alijäämäisyyttä jo ennakoon ehkäiseväksi. Menettelyn keskeisille vaiheille (raportointi - liiallisen alijäämän toteaminen ja suositukset - toimenpiteiden arviointi - sanktioiden määrääminen) asetetaan tiukat aikarajat ja menettelyjä ja määritelmiä täsmennetään ennakoitavuuden lisäämiseksi. Neuvoston harkintavaltaa ei kuitenkaan kokonaan poisteta. Päätös liiallisesta alijäämästä ja suositukset sen korjaamiseksi tehtäisiin normaalitapauksessa liiallisen alijäämän syntyvuotta seuraavan vuoden toukokuussa ja mikäli neuvosto havaitsisi, ettei tehokkaasti toimenpiteisiin sen hoitamiseksi ole ryhdytty, sanktiot langetettaisiin saman vuoden joulukuussa. Nopeampaakin aikataulua voitaisiin noudattaa, mikäli viralliset budjettisuunnitelmat osoittaisivat liiallisen alijäämän olevan syntymässä ja/tai ennakkoarvointi uhkaavasta viitearvon ylityksestä olisi jo saatu monenkeskisen seurannan puitteissa.

Eurooppa-neuvoston antamien suuntaviivojen mukaan vakaussopimus on tarkoitus neuvotella ja sopia perustamissopimusten pohjalta kaikkien 15 jäsenvaltion kesken. Vain euroalueeseen osallistuvat maat soveltaisivat vakausohjelmasta. Ensimmäisen elementin, vahvistetun monenkeskisen seurannan toteuttavan asetuksen, tulisi olla voimassa jo vuoden 1998 puolivälistä, jotta tuolloin tiedossa olevat euroalueeseen vuoden 1999 alusta osallistuvat maat voisivat laatia ensimmäisen vakausohjelmansa vuoden 1998 aikana. Liiallisen alijäämän menettelyä vahvistavan asetuksen tulisi olla voimassa vuoden 1999 alusta.

3. Ehdotus neuvoston asetukseksi julkisten talouksien tilan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta

Finanssipolitiikan valvontaa tehostetaan edellyttämällä euroalueen mailta vuosittain tarkistettavat vakausohjelmat, joissa täsmennetään, minkälaisiin keskipitkän ajan tavoitteisiin julkisen talouden ja julkisen velan osalta pyritään sekä esitetään keinot näihin tavoitteisiin pääsemiseksi. Vakausohjelmat tarkistetaan vuosittain ja niiden toteutumista

seurataan säännöllisesti. Poikkeamat tavoiteuralta saattavat antaa aiheen neuvoston suosituksiin julkista taloutta tasapainottavien toimenpiteiden suorittamiseksi. Tällaiset suositukset voidaan eri päätöksellä julkistaa.

Komission asetusehdotuksen oikeusperusta on perustamissopimuksen 103 artiklan 5 kohta.

Tehostettu finanssipolitiikan valvonta rakentuu euroalueen maiden velvoitteelle laatia vakausohjelmia. Ensimmäisen kerran ohjelmat on tarkoitus toimittaa ennen talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkamista 1.1.1999. Tämän jälkeen jäsenvaltioiden tulee päivittää vakausohjelmat kerran vuodessa kahden kuukauden sisällä siitä, kun hallitus on jättänyt budjettiehdotuksensa kansallisen parlamentin käsiteltäväksi.

Vakausohjelmien tulee kattaa meneillään olevan vuoden lisäksi kolme seuraavaa vuotta. Niissä täsmennetään vuosittain tavoiteltavat julkisyhteisöjen rahoitusjäämät samoin kuin vastaavat bruttovelan määrät. Kansalliseen harkintavaltaan jää, miten perustavoite lähellä tasapainoa olevasta tai ylijäämäisestä julkisesta taloudesta pyritään näiden vuosien mittaan toteuttamaan. Samaten jäsenvaltion omassa harkinnassa on, minkälaisella talouspolitiikalla tavoitteet pyritään toteuttamaan. Tehdyt ja suunnitellut toimenpiteet kuvataan vakausohjelmassa. Vakausohjelmat sisältävät myös jäsenvaltion sitoumuksen suorittaa tarvittavia lisätoimia, mikäli maa ei näyttäisi saavuttavan asettamaansa budjettitavoitetta. Vakausohjelmien edellytetään kuvaavan myös julkisen talouden kehityksen kannalta keskeisten taloudellisten muuttujien kehitystä koskevat ennusteet tai oletukset.

Vakausohjelmat julkaistaan ja toimitetaan neuvostolle, joka komission ja talous- ja rahoituskomitean analyysien jälkeen joko vahvistaa ohjelman tai suosittelee tarpeen vaatiessa tarkistusten tekemistä. Menettelyn tarkoituksena on varmistaa, että kaikkien euroalueen maiden vakausohjelmat ovat kansalliset erityispiirteet huomioon ottaen sovitujen periaatteiden ja tavoitteiden mukaiset ja perustuvat realistisiin oletuksiin ja riittäviin toimenpiteisiin. Vakausohjelmien vuotuisten tarkistusten käsittely tapahtuu pääsääntöisesti talous- ja rahoituskomiteassa mutta tarvittaessa myös neuvostossa.

Seuranta pyrkii osoittamaan tapahtuneet tai ennakoituid poikkeamat jäsenvaltioiden keskipitkän ajan budjettiurista ja se luo neuvostolle mahdollisuuden antaa suosituksia kor-

jaustoimista hyvissä ajoin ennen julkisen talouden liiallisen alijäämän syntymistä. Mikäli poikkeaman todetaan jatkuvan tai pahenevan, neuvoston tulee antaa suosituksia täsmennetyistä korjaustoimista ja se voi myös julkistaa suosituksensa.

Osana monenkeskistä talouspolitiikan seuranta neuvosto arvioi myös koko talous- ja rahaliiton alueen puitteissa kansallisten vakausohjelmien mukaista julkisen talouden tilan kehitystä.

4. Ehdotus neuvoston asetukseksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä

Komission ehdotus neuvoston asetukseksi pyrkii selkeyttämään ja nopeuttamaan nykyistä menettelyä, jotta se aikaansaisi todellisen julkisen talouden liiallisia alijäämiä ennalta ehkäisevän vaikutuksen. Menettelyn keskeisille vaiheille asetetaan tiukat aikarajat ja säännöksiä sekä määritelmiä täsmennetään ennakoitavuuden lisäämiseksi neuvoston harkintavaltaa kuitenkin kokonaan poistamatta. Mikäli jäsenvaltio ei ryhdy tehokkaisiin toimiin havaitun liiallisen alijäämän korjaamiseksi johtaa menettely sanktioihin viimeistään 10 kuukauden kuluessa menettelyn laukaissesta raportista.

Komission asetusehdotuksen oikeusperusta on 104 c artiklan 14 kohdan toinen alakohdta.

Lähtökohdan menettelylle tulee jatkossakin muodostamaan kahdesti vuodessa (1.3. ja 1.9.) suoritettava julkista rahoitusjäämää ja julkista bruttovelkaa koskeva raportointi. Tämän jälkeen suoritettaville menettelyn vaiheille asetetaan nyt kuitenkin tiukat aikarajat. Raportit saatuaan neuvoston on viimeistään kolmen kuukauden kuluessa tehtävä päätös mahdollisesta liiallisesta alijäämästä. Normaalisti päätös koskisi edellistä budjettivuotta. Tehdessään jäsenvaltion osalta päätöksen liiallisen alijäämän olemassaolosta neuvoston tulee myös esittää suositukset korjaaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä.

Jäsenvaltiolle annetaan ensi vaiheessa neljä kuukautta aikaa ryhtyä tehokkaisiin toimenpiteisiin liiallisen alijäämän korjaamiseksi sen toteuttamisen ja neuvoston suositusten jälkeen. Ellei tehokkaisiin toimiin ole tässä ajassa ryhdytty, neuvosto voi tämän todetessaan päättää julkistaa tekemänsä suositukset. Yhden kuukauden kuluessa tehokkaiden toi-

mien puutteen toteamisesta neuvosto voi antaa jäsenvaltiolle huomautuksen toimenpiteisiin ryhtymisestä. Mikäli edellytykset sanktioihin ryhtymiseen ovat olemassa, on päätös niistä tehtävä kahden kuukauden kuluessa jäsenvaltiolle annetusta huomautuksesta.

Kaiken kaikkiaan liiallisen alijäämän menettely raportoinnista sanktioiden määräämiseen ei saa kestää kymmentä kuukautta kauempaa.

Päätös liiallisesta alijäämästä voi johtaa sanktioiden langettamiseen jäsenvaltiolle ellei tehokkaiisiin toimenpiteisiin ryhdytä. Ensi vaiheessa sanktiona on koroton talletus. Talletus koostuu komission esityksen mukaan kiinteästä perusosasta (0,2 % bruttokansantuotteesta) sekä muuttuvasta osasta, joka on esityksen mukaan prosenttiyksikköinä yksi kymmenesosa kolmen prosentin viitearvon ylittävistä alijäämän määrästä. Sanktioiden ylärajaksi komissio esittää kuitenkin 0,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tämä taso saavutetaan julkisen talouden alijäämän vastatessa suuruudeltaan 6 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Komission talletuksen edelleen sijoittamisesta saamat korkotuotot menevät EU:n budjettiin.

Mikäli jäsenvaltio ryhtyy riittäviin toimenpiteisiin liiallisen alijäämän korjaamiseksi kahden vuoden kuluessa talletus palautetaan. Ellei riittäviä toimenpiteitä liiallisen alijäämän korjaamiseksi ole kuitenkaan tehty kahden vuoden kuluessa, talletus muutetaan sakoksi, joka maksetaan unionin budjettiin. Tämän jälkeen maata voidaan vaatia asettamaan uusi koroton talletus sen hetkisen liiallisen alijäämän tilanteen mukaan.

Päätökset sanktioista voidaan tehdä neuvostossa 2/3 enemmistöllä käyttäen maiden painotettuja äänimääriä. Äänestykseen osallistuisivat euroalueen maat poislukien tarkastelun alla oleva maa.

Perustamissopimus sallii julkisen talouden alijäämää koskevan viitearvon (3 % suhteessa bruttokansantuotteeseen) ylittämisen "poikkeuksellisissa ja tilapäisissä" olosuhteissa. Komission esitys pyrkii täsmentämään poikkeuksellisten ja tilapäisten olosuhteiden määrittelyä. Poikkeuksellisen ja tilapäisen viitearvon ylityksen voivat aiheuttaa joko tapahtumat, joihin ao. jäsenvaltio ei omilla toimillaan pysty vaikuttamaan ja joilla on merkittävä vaikutus julkisyhteisöjen rahoitusasemaan tai vakava taloudellinen taantuma, erityisesti vuotuisen reaalkasvun

kääntyessä negatiiviseksi. Poikkeuksellisten tilanteiden tilapäisyydellä ymmärrettäisiin normaalisti sitä, että komission ennusteet osoittavat alijäämän palautuvan 3 prosentin viitearvon alapuolelle poikkeuksellista ylitystä seuraavana vuonna. Poikkeuksellisten olojen oletetaan tällöin myös päättyneen.

5. Vakaussopimus Suomen finanssipolitiikan näkökulmasta

Perinteisesti vahvan julkisen talouden tilan palauttamiseen pyrkivälle Suomelle vakaussopimus ei merkitsisi muutosta finanssipolitiikan tosiasiallisessa tavoitteenasettelussa. Osallistuessaan euroalueeseen Suomi joutuisi muiden mukana olevien jäsenvaltioiden tapaan uusien täsmennettyjen ja vahvennettujen velvoitteiden alaiseksi. Johdonmukaisuuden ja pitkäjänteisyyden merkitys finanssipolitiikassa korostuisi. Samalla uudet järjestelyt lisäisivät luottamusta koko euroalueen vakaaseen kehitykseen ja tavoiteltavien hyötyjen saavuttamiseen.

Julkisen talouden rahoitusasema on Suomessa perinteisesti ollut vahva; julkisella sektorilla on ollut ylijäämä ja sen velat ovat olleet rahoitussuamiaisia pienemmät. Lama järkytti pahoin julkisen talouden tasapainoa ja tasapainon palauttamiseksi ryhdyttiin mittaviin sopeutustoimiin. Vahva julkinen talous tarjoaa parhaat lähtökohdat talouden tulevista häiriöistä selviytymiselle.

Kuluvan vuoden syyskuussa tarkistetun lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden tasapainottuminen on edistymässä ripeästi. Vakaussopimuksen mukaiseen normaalitilaan - julkisen talouden ylijäämään - ollaan pääsemässä näillä näkymin vuosikymmenen lopulla. Tämä tarjoaisi finanssipolitiikan liikkumavaran kannalta suotuisan lähtökohdan yhteisen rahan aikakauteen siirtymiselle.

Täyttääkseen vakaussopimuksen vaatimukset euroalueeseen osallistuville jäsenvaltioille Suomenkin olisi laadittava vakaushjelma vuoden 1999 alkuun mennessä. Tämän jälkeen ohjelma tulisi tarkistaa vuosittain kahden kuukauden kuluessa budjettiesityksen antamisesta, eli yleensä marraskuun alkuun mennessä. Mikäli Suomi ei osallistuisi euroalueeseen vuonna 1999, tulisi laatia vastaväntyyppinen lähentymisohjelma.

Vakaushjelman sisältö todennäköisesti noudattaisi suunnilleen Suomen lähenty-

misohjelmataarkistuksessa käytettyä kaavaa. Vakausohjelmassa Suomi täsmäntäisi keskipitkän ajan tavoitteensa julkisen talouden tasapainolle ja vuosiurats julkisyhteisöjen rahoitusjäämälle ja bruttovelalle.

Vakausohjelman käsittely talous- ja rahoituskomiteassa ja tarvittaessa neuvostossa tulisi olemaan seikkaperäisempää kuin lähentymisohjelman käsittely nykyvaiheessa. Vakausohjelmien seuranta toisi esiin tapahuneet tai näköpiirissä olevat poikkeamat asetetuista tavoitteista. Tältä pohjalta neuvosto voisi antaa Suomelle suosituksia poikkeamien korjaamiseksi. Vastaavasti Suomella olisi tilaisuus osallistua seurantaprosessin eri vaiheissa muiden maiden vakaus- ja lähentymisohjelmien käsittelyyn ja seurantaan.

Liiallisen alijäämän menettelyä varten Suomi toimittaisi nykyiseen tapaan kahdesti vuodessa julkisen talouden tilaa koskevat tilastoraportit komissiolle. Näiden raporttien pohjalta menettely jatkuisi edellä kuvatulla tavalla. Mikäli Suomen osalta todettaisiin edellisenä vuonna toteutunut liiallinen alijäämä maaliskuun raportoinnin perusteella, tämän toteava päätös tehtäisiin normaalisti viimeistään toukokuussa. Mikäli hallitus päättäisi ennen vuoden loppua tehokkaista toimista alijäämän saattamiseksi viitearvon alapuolelle joko jo samana vuonna (esimerkiksi lisätalousarvion muodossa) tai viimeistään seuraavana vuonna (esimerkiksi talousarvioesityksen yhteydessä), vältettäisiin sanktiot. Eduskunnan tulisi myös tarpeellisilta osin hyväksyä tehdyt päätökset oman työskentelyaikataulunsa puitteissa.

Mikäli neuvoston tehokkaiksi arvioimia toimia liiallisen alijäämän korjaamiseksi ei tehtäisi määrääjassa (normaalisti viitearvon ylitysvuotta seuraavan vuoden aikana) jouduttaisiin tekemään komissiolle koroton talletus. Vuotta 1996 koskevien tietojen perusteella tällaisen talletuksen suuruus vastaisi vähintään 1 mrd. markkaa (0,2 % suhteessa bruttokansantuotteeseen) ja enintään 2,5 mrd. markkaa (0,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen).

Menettelyjen etenemistä voidaan havainnollistaa kuvitteellisella esimerkillä. Mikäli liiallinen alijäämä todettaisiin vuoden T

osalta vuoden T+1 toukokuussa, aikaa korjata tilanne ilman seuraamuksia olisi vuoden T+1 loppuun. Tämän jälkeen jouduttaisiin kantamaan rahoituskustannukset mainittua suuruusluokkaa olevasta talletuksesta (nykyisellä korko-, hinta- ja tuotantotasolla suuruusluokassa 40-100 miljoonaa markkaa vuodessa). Ellei tehokkaisiin toimenpiteisiin ryhdyttäisi esimerkkitapauksessa vuosina T+2 tai T+3, muuttuisi talletus sakoksi vuoden T+4 alkuun mennessä.

Liiallisen alijäämän menettelyn rinnalla ja asiallisesti sitä edeltäen suoritetaan finanssi-politiikan seurantaa monenkeskisen valvonnan järjestelmän puitteissa. Vakavat poikkeamat tavoiteurista tulisivat mitä todennäköisimmin esiin tämän seurannan puitteissa jo paljon ennen liiallisen alijäämän toteamista. Aikaa korjaavien toimenpiteiden tarkoituksenmukaiseen suunnitteluun ja toteutukseen olisi jo ennen asian siirtymistä liiallisen alijäämän menettelyn piiriin. Vielä tämän menettelyn puitteissakin aikaa olisi ilman vakavia sakkoseuraamuksia varsin paljon, perusaikataulun mukaan kolme vuotta varsinaisen viitearvon ylityksen toteutumisesta.

Koska Suomen oman edun mukaista on välttää julkisen talouden tasapainottomuutta, ei liiallisen alijäämän menettely normaalioloissa tuottaisi ongelmia. Mikäli taas yllättäen - poikkeuksellisista syistä ja tilapäisesti - jouduttaisiin sallimaan viitearvoa suurempi julkisyhteisöjen alijäämä, ei tämä johtaisi liiallisen alijäämän menettelyn käynnistymiseen. Pitempiaikaisten ongelmien ilmaantuessa taas olisi joka tapauksessa laadittava julkisen talouden sopeutusohjelma, jonka tavoitteena olisi paluu vakausohjelman mukaiselle keskipitkän ajan tavoiteuralle.

Vakaussopimuksen mukaisten järjestelyjen aikaansaaminen euroalueen vakautta turvaamaan olisi yleisemminkin erityisesti Suomen kaltaisten pienten maiden etujen mukaista. Mikäli suuret maat pääsisivät velkaantumaa liikaa, johtaisi tämä niiden suuren painoarvon vuoksi helposti merkittäviin ongelmiin myös koko alueen kannalta. Pienet kansantaloudet kärsisivät kohtuuttomasti tällaisista häiriöistä.